

Q&A juridisch kader gegevensverwerking

7 Stappenmodel

AANPAK PROBLEMATISCHE JEUGDGROEPEN EN GROEPSGEDRAG

Horend bij: Werkproces integrale aanpak
problematische jeugdgroepen en groepsgedrag

Opgesteld door: Considerati

Datum: 10 mei 2017

Inhoudsopgave

Algemene vragen	3
Vragen over het uitwisselen van persoonsgegevens	5
Vragen over de rechten van betrokkenen	7
Gemeente-specifieke vragen	9
Vragen over deelname van een particuliere partij aan het werkproces .	12
Vragen over het gebruik van een convenant	14
Vragen over het gebruik van gegevens op sociale media	17

Algemene vragen

Q: Wanneer is de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) van toepassing?

A: De Wbp is van toepassing op de geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde **verwerking** van **persoonsgegevens**, maar ook op de niet geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens, die in een bestand worden opgenomen of die bestemd zijn om daarin te worden opgenomen.

Persoonsgegevens zijn al die gegevens die direct of indirect relateren aan een natuurlijke persoon, dus aan een individu of een burger. Op het moment dat persoonsgegevens verwerkt worden, moet dit dus in overeenstemming gebeuren met de regels in de Wbp.

Iemands naam, het adres en woonplaats zijn bijvoorbeeld persoonsgegevens, maar ook het BSN en informatie over iemands geestelijke of lichamelijke gezondheid.

Een verwerking van persoonsgegevens is elke handeling die kan worden uitgevoerd met persoonsgegevens, van het verzamelen, aanpassen, verstrekken tot het vernietigen van gegevens.

Q: Welke verplichtingen rusten op een organisatie bij het verwerken van persoonsgegevens?

A: De verplichtingen die op organisaties rusten, hangen af van de vraag of de organisatie in kwestie een verantwoordelijke of een bewerker is.

Een verantwoordelijke is de organisatie die voor eigen doeleinden persoonsgegevens verwerkt en hiervoor het doel en de middelen bepaalt. Op deze organisaties rust de verantwoordelijkheid om in overeenstemming met de wet te handelen.

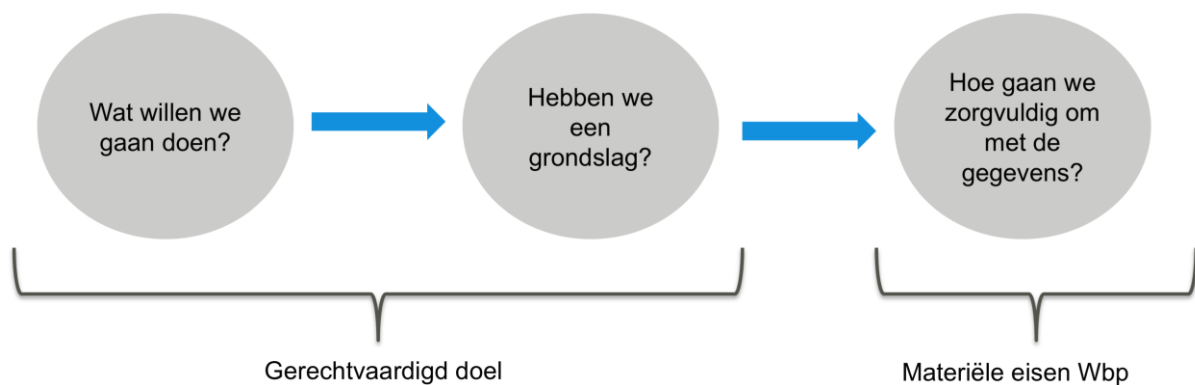
Organisaties die gegevens verwerken op instructie van en dus namens een verantwoordelijke worden bewerkers genoemd. Op deze organisaties rusten minder verplichtingen, maar ook zij hebben wel degelijk plichten in de zin van de Wbp en dan met name op het terrein van het beveiligen van persoonsgegevens.

Een verantwoordelijke is dus primair verplicht om te zorgen dat de Wbp wordt nageleefd. Wanneer een verantwoordelijke een bewerker inhuurt, zullen zij daarom afspraken moeten maken ten aanzien van het verwerken van persoonsgegevens, bijvoorbeeld over of de bewerker de gegevens zal vernietigen of teruggeven aan het eind van de opdracht.

De verantwoordelijke bepaalt dus het doel en de middelen van een verwerking. Het doel moet altijd welbepaald, uitdrukkelijk en gerechtvaardigd zijn.

Daarnaast moet er een rechtsgrondslag zijn voor de verwerking van persoonsgegevens. Er zijn zes mogelijke rechtsgrondslagen¹ voorzien in de Wbp, waaronder bijvoorbeeld de ondubbelzinnige toestemming of de grondslag dat het noodzakelijk is voor de uitvoering van een publiekrechtelijke taak.

Wanneer er een doel en een grondslag zijn, dan moet vervolgens aan de materiële vereisten in de wet worden voldaan, zoals transparant zijn over de verwerkingen die de organisatie verricht, het instellen van bewaartermijnen en deze naleven en zorgen dat niet meer gegevens dan noodzakelijk worden verwerkt. Schematisch kan dit als volgt worden weergegeven.

Voor meer informatie zie ook het juridische kader ten aanzien van de [Integrale Aanpak Problematische Jeugdgroepen](#).

¹ Het hebben van één grondslag is voldoende. De zes mogelijke grondslagen zijn:

- De betrokkene heeft zijn/haar ondubbelzinnige toestemming gegeven.
- De verwerking is noodzakelijk om de overeenkomst met de betrokkene uit te voeren.
- De verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke plicht die op de verantwoordelijke rust.
- De verwerking is noodzakelijk om de vitale belangen van de betrokkene te waarborgen.
- De verwerking is noodzakelijk voor de verantwoordelijke om diens publiekrechtelijke taak uit te voeren danwel voor het bestuursorgaan waaraan deze gegevens worden verstrekt.
- De verwerking is noodzakelijk om een gerechtvaardigd belang van de betrokkene te waarborgen dat zwaarder weegt dan de privacyinbreuk bij de betrokkene.

De meest relevante verwerkingsgrondslagen worden kort toegelicht in het Juridisch Kader, pagina 9-11.

Vragen over het uitwisselen van persoonsgegevens

Q: Kunnen signalen in de eerste stap van het werkproces integrale aanpak problematische jeugdgroepen worden gedeeld met alle geïnteresseerde en betrokken partijen, ook buiten de convenantpartners?

A: Ja, dat kan, zolang er geen persoonsgegevens worden gedeeld.

Bij het delen van signalen moet het uitgangspunt zijn dat informatie over de groep in zijn geheel worden gedeeld en dat niet al direct op persoonsniveau gepraat wordt over de problematische jongeren of jongeren waarvoor een plan van aanpak nodig zou kunnen zijn.

Enkel het informeren van bijvoorbeeld de gemeente over het feit dat er een problematische groep opereert in die gemeente, zou in dit stadium het meest wenselijk zijn.

Q: Kan een particuliere partij los van het samenwerkingsverband persoonsgegevens delen met een van de convenantpartners?

A: Ja, dat kan. Een particuliere organisatie mag persoonsgegevens delen met een van de convenantpartners, bijvoorbeeld de gemeente, als er een rechtsgrondslag is voor de particuliere organisatie om deze gegevens te verstrekken en voor de convenantpartner om ze te ontvangen. Per geval moet steeds worden bekeken of er een grondslag is. Als er geen grondslag is om te verstrekken of te ontvangen, dan mogen de persoonsgegevens niet worden uitgewisseld.

Wanneer de persoonsgegevens wel kunnen en dus worden uitgewisseld, kan de convenantpartner vervolgens bepalen of het een doel en een rechtsgrondslag heeft om de verkregen informatie te delen binnen het samenwerkingsverband. Hiervoor moet ook worden bepaald of het doel van de verdere verwerking verenigbaar is met het oorspronkelijke doel van de verwerking.

Een zorginstelling kan bijvoorbeeld last hebben van een problematische jeugdgroep en wil deze informatie delen met de politie of met de gemeente. De zorginstelling zal dan moeten bepalen op basis van welke rechtsgrondslag zij dit doet, bijvoorbeeld als dit noodzakelijk is ter behartiging van een gerechtvaardigd belang van de zorginstelling. De politie of de gemeente moet daarnaast bepalen of zij de gegevens mag ontvangen, bijvoorbeeld voor de publiekrechtelijke taak om de openbare orde te handhaven.

Wanneer beide partijen een rechtsgrondslag hebben, mogen zij de persoonsgegevens delen.

Om de persoonsgegevens vervolgens in te kunnen brengen in het samenwerkingsverband, zal de politie of de gemeente moeten bepalen of het delen van deze informatie binnen het samenwerkingsverband voor de integrale aanpak jeugdgroepen verenigbaar is met het oorspronkelijke doel van de verwerking en wat hiervoor de rechtsgrondslag is.

Q: Voor bepaalde organisaties geldt een wettelijke geheimhoudingsplicht of beroepsgeheim. Kunnen deze organisaties nooit informatie uitwisselen met andere partijen en/of convenantpartners?

A: Nee, een geheimhoudingsplicht of beroepsgeheim kan doorbroken worden als de persoon in kwestie toestemming heeft gegeven, of als het noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke verplichting, of als de zorgverlener oordeelt dat het delen van persoonsgegevens in het voordeel is van de persoon in kwestie.

Wel is het zo dat, als persoonsgegevens worden gedeeld ondanks dat er een geheimhoudingsplicht op rust, deze geheimhoudingsplicht overgaat op de ontvanger(s).

Vragen over de rechten van betrokkenen

Q: Moeten de jongeren en waar nodig de ouders geïnformeerd worden over het feit dat aan hen gerelateerde persoonsgegevens worden verwerkt?

A: Ja, in principe moeten de betrokkenen (degene van wie de gegevens verwerkt worden) altijd geïnformeerd worden, tenzij er heel goede (zwaarwegende) redenen zijn om dit niet te doen. Dit zou bijvoorbeeld het geval kunnen zijn als het een lopend onderzoek van de politie of OM zou schaden.

Wanneer persoonsgegevens direct worden verzameld van de betrokkene, dan moet hij/zij geïnformeerd worden voordat de verwerking van de persoonsgegevens plaatsvindt. Wanneer persoonsgegevens van andere partijen wordt verkregen, moet de betrokkene binnen redelijke termijn geïnformeerd worden, maar in ieder geval wanneer contact wordt opgenomen met de betrokkene of als verstrekking aan een andere partij wordt overwogen.

Q: Moeten ouders en jongeren om toestemming worden gevraagd voor het uitwisselen van hun persoonsgegevens in het kader van het werkproces integrale aanpak problematische jeugdgroepen?

A: Wanneer de verantwoordelijke de verwerking van persoonsgegevens baseert op de rechtsgrondslag ondubbelzinnige toestemming, is dit wel vereist. Als er een andere rechtsgrondslag wordt gebruikt, dan is toestemming niet nodig.

In de praktijk zal het vaak zo zijn dat de gegevensuitwisseling op een andere grondslag kan worden gebaseerd en is het vragen van toestemming dus niet nodig.

Het baseren van verwerkingen op de grondslag toestemming vereist overigens dat dit geïnformeerd is, specifiek is en vrij is gegeven. Met name het laatste punt is in veel gevallen een complicerende factor voor het gebruiken van toestemming als grondslag in het kader van de integrale aanpak problematische jeugdgroepen, omdat het inhoudt dat de betrokkene ook moet kunnen weigeren.

Q: Hoe lang mag iemand gemonitord worden in het kader van de aanpak problematische jeugdgroepen?

A: Persoonsgegevens mogen worden verzameld zolang het noodzakelijk is voor het kunnen aanpakken van een jeugdgroep en als wordt voldaan aan de overige eisen in de wet. Gelet echter op het principe van dataminimalisatie die in de Wbp verankerd ligt, geldt wel dat hoe minder persoonsgegevens worden verwerkt hoe beter. Dus hoe korter iemand wordt gemonitord, hoe beter dat is in het kader van de bescherming van persoonsgegevens.

Q: Wat is de termijn voor het bewaren van gegevens van een jeugdgroep (die niet meer actief is) en de leden?

A: Er zijn geen specifieke bewaartermijnen bij wet bepaald. Wel schrijft de wet voor dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan noodzakelijk voor de doeleinden van de verwerking. Het is aan iedere verantwoordelijke om te bepalen hoe lang de persoonsgegevens nog bewaard moeten worden. Het is hierbij belangrijk dat de persoonsgegevens echt nog noodzakelijk zijn om te bewaren, het moet dus zijn op basis van *'need to have'* en niet *'nice to have'*.

Gemeente-specifieke vragen

Q: Kan de gemeente worden aangemerkt als verantwoordelijke in de zin van de Wbp?

A: Nee, dat kan niet. De term 'gemeente' wordt in de volksmond vaak gebruikt als koepelbegrip voor de verschillende bestuursorganen waar de gemeente uit bestaat. De gemeente is zelf echter geen bestuursorgaan en heeft geen rechtspersoonlijkheid. De gemeente kan daarom niet worden aangemerkt als verantwoordelijke in de zin van de Wbp.

De bestuursorganen waaruit de gemeente is opgemaakt zijn de Burgemeester, het College van Burgemeester en Wethouders en de Gemeenteraad. Zij kunnen elk wel een verantwoordelijke zijn in de zin van de Wbp. Het hangt af van de wettelijke taak die deze onderdelen hebben voor welke verwerkingen van persoonsgegevens of zij verantwoordelijke zijn in de zin van de Wbp.

Zo zal de Burgemeester bijvoorbeeld de verantwoordelijke zijn voor verwerkingen in het kader van de handhaving van de openbare orde. Het College van Burgemeester en Wethouders zal, als bestuursorgaan, waarschijnlijk de verantwoordelijke zijn voor bijvoorbeeld onderwijs- of zorgtaken.

Q: Mag een gemeenteambtenaar persoonsgegevens die hij uit hoofde van één functie heeft ontvangen verder verwerken in een andere functie die hij ook bekleedt?

A: Nee, dit is niet zonder meer toegestaan. Persoonsgegevens mogen namelijk alleen verwerkt worden voor een welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd doel en mogen niet verder verwerkt worden voor een doel die onverenigbaar is met het oorspronkelijke doel. Dit heet ook wel het doelbindingsprincipe.

Het doelbindingsprincipe houdt in dat persoonsgegevens die zijn verwerkt voor het ene doel niet zomaar mogen worden verwerkt voor een ander doel, ook al is dezelfde ambtenaar belast met het uitvoeren van de twee verschillende taken en zouden de persoonsgegevens voor beide taken handig of bruikbaar zijn.

Bijvoorbeeld, een gemeenteambtenaar krijgt, in het kader van zijn taken in het zorgdomein, informatie over de (geestelijke) gezondheidszorg binnen een bepaald gezin. De volgende dag zit dezelfde ambtenaar, in het kader van zijn taken ten aanzien van onderwijs, bij een overleg over het voorkomen van vroegtijdige schoolverlaters, waarbij leden van hetzelfde gezin besproken worden.

De gemeenteambtenaar mag in dit geval niet zonder meer de informatie die hij heeft gekregen in het kader van zijn taken in het zorgdomein gebruiken voor die ten aanzien van onderwijs. Dit betreft namelijk een ander doel dan het oorspronkelijke doel.

De persoonsgegevens mogen alleen verder worden verwerkt als het nieuwe doel verenigbaar is met het oorspronkelijke doel. Om te bepalen of dit zo is, moeten de volgende elementen worden meegenomen:

- de verwantschap tussen de twee doelen;
- de aard van de betreffende gegevens (gevoelig of niet);
- de gevolgen van de beoogde verwerking voor de betrokkene;
- de wijze waarop de gegevens zijn verkregen; en
- de mate waarin wordt voorzien in passende waarborgen.

Daarnaast moet de nieuwe verwerking op basis van een rechtsgrondslag plaatsvinden.

Q: [Vallen Buitengewone Opsporingsambtenaren \(BOA\) onder de Wet politiegegevens \(Wpg\) of onder de Wbp?](#)

A: Dit hangt af van de exacte functie van de BOA. Iemand wordt namelijk pas een BOA als dit noodzakelijk is voor de uitoefening van zijn functie. Als de BOA politietaken gaat uitvoeren, zoals in de Politiewet zijn beschreven, dan zal hij in overeenstemming moeten handelen met de Wpg. Als de BOA de opsporingsbevoegdheden nodig heeft voor het uitvoeren van gemeentelijke taken, zal hij moeten handelen in overeenstemming met de Wbp.

Q: [De gemeente wil in stap twee van het werkproces informatie over individuele jongeren \(NAW-gegevens, gegevens over de woonsituatie, leerplicht gerelateerde gegevens, e.a.\) verzamelen. Mag dit?](#)

A: Ja, dat mag, binnen de kaders van wat het betreffende bestuursorgaan voor de uitvoering van de specifieke taak mag verwerken. De onderdelen van de gemeente moeten zelf hun plichten en bevoegdheden kennen. Dus ze moeten ook zelf vaststellen of ze gegevens mogen delen en/of ontvangen.

Van belang is dat niet standaard alle informatie wordt gedeeld, maar dat alleen de noodzakelijke informatie wordt gedeeld. Ook moet er een wettelijke grondslag zijn om dergelijke informatie te delen en te ontvangen.

Q: Mag een bestuursorgaan van de gemeente, bijvoorbeeld de Burgemeester, een andere partij opdragen om mee te werken aan het werkproces integrale aanpak problematische jeugdgroepen, bijvoorbeeld omdat de gemeente dit orgaan (gedeeltelijk) financiert?

A: Nee, de gemeente kan andere partijen niet dwingen deel te nemen aan het werkproces. Het enkele feit dat de gemeente de rekening betaalt, betekent niet dat zij alles omtrent de verwerking (en de rechtmatigheid ervan) bepaalt.

Vragen over deelname van een particuliere partij aan het werkproces

Q: Kan een particuliere partij, die in opdracht van een convenantspartner werkt, zelf ook als convenantspartner worden opgenomen?

A: Nee, dat kan niet. Als een convenantspartner een andere organisatie inhuurt om namens hem deel te nemen aan bepaalde overleggen in het kader van de integrale aanpak problematische jeugdgroepen, dan handelt deze partij namens en op instructie van de convenantspartner. In de zin van de Wbp zal deze particuliere partij dan een bewerker zijn en de convenantspartner blijft de verantwoordelijke. De particuliere partij neemt namelijk niet zelfstandig deel aan de overleggen en zal dan ook geen convenantspartner kunnen worden voor deze werkzaamheden.

Een andere variant is dat een convenantspartner van een andere organisatie personeel inhuurt en deze perso(o)n(en) vervolgens laat deelnemen aan de overleggen in het kader van de integrale aanpak problematische jeugdgroepen. In een dergelijke situatie doet deze persoon dit dus eigenlijk als werknemer van de convenantspartner. Omdat de persoon in kwestie in dat overleg de convenantspartner direct vertegenwoordigt, is er dus eigenlijk geen sprake meer van het 'inhuren' van andere particuliere partij voor het doen van bepaalde werkzaamheden en kan deze dus ook niet zelfstandig als convenantspartner worden opgenomen.

Q: Wat is de grondslag voor een externe particuliere partij, die in opdracht van een convenantspartner persoonsgegevens verwerkt, om in het samenwerkingsverband informatie te delen?

A: Wanneer een convenantspartner een externe particuliere partij inhuurt om voor of namens hem persoonsgegevens te verwerken, dan kan de externe partij, zoals in bovenstaande antwoord ook is gesteld, over het algemeen als bewerker worden aangeduid en de convenantspartner als verantwoordelijke.

De verantwoordelijke bepaalt het doel en de middelen van de gegevensverwerking en moet ook zorgen dat er een rechtsgrondslag is voor het verwerken van persoonsgegevens. Dit is de rechtsgrondslag van de gegevensverwerking. Het maakt hierbij niet uit of de verantwoordelijke de feitelijke verwerking uitbesteedt aan een bewerker.

De externe organisatie kan dan de persoonsgegevens verwerken binnen de grenzen van de afspraken die zijn gemaakt met de verantwoordelijke. Deze afspraken zijn vastgelegd in een bewerkersovereenkomst.

Een bewerker heeft zelf nauwelijks tot geen ruimte om zelfstandig beslissingen te nemen over het verwerken van persoonsgegevens. Op het moment dat hij dit wel doet, rijst de vraag of dit nog wel binnen de grenzen van het bewerkerschap blijft.

Q: Kan een particuliere partij, die geen bewerkers- of medewerkersrelatie heeft met een van de convenantpartners, toch deelnemen aan het werkproces?

A: Ja, dat kan. Een particuliere organisatie zou kunnen deelnemen aan een overleg ten aanzien van de eerste stap van het werkproces, te weten het in kaart brengen van problematische jeugdgroepen. Immers, gegevens over een groep (zonder namen en rugnummers) zijn geen persoonsgegevens en vallen buiten de reikwijdte van de Wbp.

Als een beveiligingsorganisatie bijvoorbeeld overlast van een bepaalde groep hangjongeren in een bepaalde wijk signaleert, kan zij deze (groeps)informatie delen tijdens een overleg van het samenwerkingsverband. Een praktische oplossing is dat deze organisatie het overleg verlaat op het moment dat de volgende stap van het zeven stappen model wordt gezet, dus voordat er persoonsgegevens worden uitgewisseld (dus wel met namen en rugnummers).

Een particuliere partij kan ook zelfstandig convenantpartner worden, als hij zelf als verantwoordelijke gaat deelnemen aan de overleggen. Bijvoorbeeld in het geval een particuliere partij, zoals een huisartsenpraktijk, zich aansluit bij het samenwerkingsverband. In deze situatie zal hij op zelfstandige titel deelnemen aan het samenwerkingsverband en kan hij convenantpartner worden.

Vragen over het gebruik van een convenant

Q: Wat is de status van het convenant?

A: Een convenant wordt gebruikt om de onderlinge relatie tussen partijen in een samenwerkingsverband in neer te leggen. Dit helpt de kaders te stellen waarbinnen kan worden samengewerkt en leidt ook tot meer onderling begrip.

Het opstellen van een convenant kan echter nooit een rechtsgrondslag bieden voor partijen om gegevens te verwerken als deze grondslag er niet reeds was op basis van de wetgeving. Een organisatie kan zich dus geen nieuwe juridische grondslagen of wettelijke taken geven met behulp van een convenant. Ook is het niet mogelijk om een partij gegevens te laten ontvangen die zij normaliter niet zouden mogen hebben.

Q: Mogen alle convenantpartners met elkaar alle persoonsgegevens uitwisselen?

A: Nee, dat mag niet altijd. De partijen binnen een samenwerkingsverband, dus de convenantpartners, moeten, voordat persoonsgegevens worden uitgewisseld, allen zelf bepalen op basis van welke rechtsgrondslagen zij persoonsgegevens kunnen delen binnen het samenwerkingsverband en met welke convenantpartners. Dit hangt af van de doeleinden en de rechtsgrondslagen voor het verwerken van de persoonsgegevens van de verstrekende en de ontvangende organisaties.

De politie zal bijvoorbeeld voor de handhaving van de openbare orde bepaalde persoonsgegevens wel mogen delen met het OM en met de gemeente, maar niet met jeugdzorg of een scholengemeenschap.

Deze mogelijkheden en onmogelijkheden zullen van tevoren moeten worden bepaald door de samenwerkende organisaties en worden vastgelegd in het convenant. Let hierbij dus op dat het convenant zelf geen rechtsgrondslagen kan genereren voor de samenwerkende organisaties. Als een gegevensuitwisseling niet mogelijk is op basis van de geldende wet- en regelgeving, kan dit niet door een convenant opeens wel mogelijk worden.

De convenantpartners zelf, maar de uitvoeringscoördinator in het bijzonder, zullen in de gaten moeten houden wie met wie welke gegevens kan uitwisselen. Soms kan dit ertoe leiden dat bepaalde convenantpartners maar delen van de vergadering kunnen bijwonen.

Q: Wat is de onderlinge relatie tussen de convenantpartners in de zin van de Wbp?

A: Wanneer meerdere organisaties gezamenlijk het doel en de middelen van een gegevensverwerking vaststellen, zijn zij gezamenlijke verantwoordelijken in de zin van de Wbp. Er zijn hierbij grofweg drie scenario's voor gezamenlijke verantwoordelijkheid:

1. Partijen delen gegevens, maar er is één **gemeenschappelijke** verantwoordelijke. Deze is aansprakelijk voor het geheel. In een samenwerkingsverband is de meest gereede partner vaak de verantwoordelijke. Dat is degene met de meeste bevoegdheden en de meeste betrokkenheid in het overleg (bijvoorbeeld de burgemeester, of het College van burgemeesters en wethouders).²
2. Verschillende verwerkingen zijn min of meer geïntegreerd zonder dat een gemeenschappelijke verantwoordelijke aanwezig is. Er is sprake van **afzonderlijke** verantwoordelijkheid per (deel-)verwerking.
3. Verschillende verwerkingen zijn geïntegreerd zonder dat een gemeenschappelijke verantwoordelijke aanwezig is. Er is sprake van **gezamenlijke** verantwoordelijkheid. Elk van de verantwoordelijken is aansprakelijk voor het geheel van de gegevensverwerkingen.

Het is afhankelijk van de concrete inrichting van de samenwerking in het specifieke geval (welke partijen nemen deel) en de manier waarop het integraal beeld wordt opgesteld (worden gegevens bijvoorbeeld alleen binnen het eigen domein gedeeld, of krijgen alle partijen inzicht in de gegevens), welke van deze drie scenario's van toepassing is.

Op voorhand is niet te zeggen tot welke verantwoordelijkheidsverdeling de samenwerking op basis van het werkproces leidt. Het tweede scenario is echter in het geval van de integrale aanpak problematische jeugdgroepen in de praktijk niet mogelijk, omdat het niet min of meer geïntegreerde verwerkingen betreffen, maar een zeer geïntegreerde manier van samenwerken, zoals de naam van de aanpak zelf ook al zegt.

Het modelconvenant die bij het werkproces hoort, biedt daarom de mogelijkheid aan de convenantpartners om een gemeenschappelijke verantwoordelijke aan te wijzen of een situatie van gezamenlijke verantwoordelijkheid te creëren, afhankelijk wat het beste bij het specifieke samenwerkingsverband past.

¹ *Autoriteit Persoonsgegevens (2005), Informatieblad Informatie delen in samenwerkingsverbanden*

Q: Kan een partij op een later stadium toegevoegd worden als convenantspartner?

A: Ja, dat kan. Wanneer organisaties deel willen nemen aan het samenwerkingsverband als verantwoordelijke in de zin van de Wbp, dan kunnen zij ook convenantspartner worden. Het is dan aan die partij om te beoordelen op basis van welke grondslag(en) hij deel kan nemen aan het werkproces en persoonsgegevens kan uitwisselen. Deze (on)mogelijkheden moeten worden vastgelegd in het convenant, zodat het onderling en voor de uitvoeringscoördinator duidelijk is wanneer de organisatie kan deelnemen aan de overleggen en welke informatie hij wel en welke hij niet mag ontvangen.

Q: Mogen persoonsgegevens die tijdens het werkproces worden ontvangen ook gedeeld worden met organisaties buiten het samenwerkingsverband?

A: Ja, dat mag, mits voor dergelijke gegevensuitwisseling is vastgesteld wat het doel en de grondslag is van de gegevensuitwisseling.

Een gemeentemedewerker wil bijvoorbeeld informatie uitwisselen met een buurgemeente over bepaalde leden van een problematische jeugdgroep, omdat de leden daar wonen. In dit geval moeten beide gemeenten bepalen voor welk doel deze gegevens zullen worden verwerkt en of zij een grondslag hebben voor het verstrekken respectievelijk het ontvangen van de persoonsgegevens.

Indien de noodzaak bestaat tot het delen van andere gegevens, de doeleinden verenigbaar zijn en er een duidelijke grondslag is, dan is dit toegestaan.

Vragen over het gebruik van gegevens op sociale media

Q: Als persoonsgegevens op openbaar toegankelijke (sociale) media worden geplaatst, mogen deze dan zonder meer worden verwerkt?

A: Nee, dat mag niet. Ook het verzamelen en gebruiken van persoonsgegevens van sociale media, ook al zijn ze publiek beschikbaar, betreft een 'verwerking' van persoonsgegevens. Dit betekent dat het in overeenstemming met de Wbp moeten plaatsvinden en dus dat er een specifiek en welomschreven doel moet zijn bepaald en de verwerking moet worden gebaseerd op een rechtsgrondslag als voorzien in de Wbp.

Q: Kan de verwerking van deze persoonsgegevens worden gebaseerd op de rechtsgrondslag dat het noodzakelijk is voor de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak (artikel 8(1)(e))?

A: Dat kan, maar hangt af van het specifieke geval. Het bestaan van een publiekrechtelijke taak moet blijken uit een grondslag die bij wet voor het specifieke openbare bestuursorgaan is vastgelegd. Om een verwerking dus te baseren op deze grondslag, moet de taakomschrijving voldoende duidelijk zijn.

Het zal daarom afhangen van de persoonsgegevens die van sociale media worden verzameld en van de specifieke publiekrechtelijke taak die het bestuursorgaan moet vervullen, in hoeverre het verwerken van gegevens over jongeren, bijvoorbeeld bangalijsten of filmpjes over intimidatie, binnen de publiekrechtelijke taak valt. Bij de beoordeling moeten ook de beginselen³ van proportionaliteit en subsidiariteit meegenomen worden.

Q: Kan de verwerking van deze persoonsgegevens worden gebaseerd op de rechtsgrondslag dat het noodzakelijk is voor het gerechtvaardigde belang van de verantwoordelijke (artikel 8(1)(f))?

A: Dat kan, maar hangt af van het specifieke geval. De rechtsgrondslag 'gerechtvaardigd belang' behoeft altijd een afweging tussen de belangen van de verantwoordelijke enerzijds en de belangen, rechten en vrijheden van de betrokkene anderzijds. In deze belangenafweging moeten worden meegenomen onder andere de aard van de gegevens, de context van de verwerking en het doel van de verwerking.

³ Proportionaliteit: staat het belang in verhouding tot de inbreuk?

Subsidiariteit: is dit de beste manier om het te bereiken? Of zijn er nog andere manieren?

Q: Mogen persoonsgegevens die zijn verzameld van sociale media vervolgens worden gebruikt in het samenwerkingsverband voor de integrale aanpak problematische jeugdgroepen?

A: Ja, dat mag en hiervoor gelden dezelfde regels als voor het delen van persoonsgegevens uit andere bronnen. Er moet dan dus door de verstrekende en ontvangende partijen worden bepaald of deze verdere verwerking verenigbaar is met het oorspronkelijke doel van de verzameling en of er voor deze verwerking een rechtsgrondslag bestaat.